

**Bryssel, 30. tammikuuta 2026
(OR. fr)**

5724/26

**MAMA 20
MA 2
MED 8**

ILMOITUS

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Asia: Euroopan unionin kanta EU–Marokko-assosiaationeuvoston 15. kokousta varten (Bryssel, 29. tammikuuta 2026)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä Euroopan unionin kanta EU–Marokko-assosiaationeuvoston 15. istuntoa varten.

**EU–MAROKKO-ASSOSIAATIONEUVOSTON 15. KOKOUS
(BRYSEL, 29. TAMMIKUUTA 2026)****Euroopan unionin julkilausuma**

1. Euroopan unioni (jäljempänä 'EU') on tyytyväinen assosiaationeuvoston 15. kokouksen järjestämiseen EU:n ja Marokon kuningaskunnan (jäljempänä 'Marokko') välisen assosiaatiosopimuksen allekirjoittamisen 30. vuosipäivänä. Kokous tarjoaa tilaisuuden vahvistaa yhteinen tahtomme käynnistää kumppanuus uudelleen ja syventää sitä aiempaa kunnianhimoisemmin assosiaatiosopimuksen pohjalta.
2. Marokko on EU:lle tärkeä eteläisen naapuruston strateginen kumppani, jonka kanssa sillä on rikas, moniulotteinen ja erityinen suhde. Eurooppa-neuvoston 17. lokakuuta 2024 antamien päätelmien mukaisesti EU vahvistaa arvostavansa suuresti strategista kumppanuuttaan Marokon kanssa ja toistaa, että tiiviit suhteet Marokon kanssa on säilytettävä ja niitä on vahvistettava edelleen kaikilla kumppanuuden aloilla. Tältä osin EU aikoo vahvistaa yhteistyötä hyväksymällä kumppanuuden painopisteet tai vastaavan asiakirjan, joka muodostaa EU:n ja Marokon kumppanuuden puiteasiakirjan. EU haluaa tiivistää säännöllistä ja jäsenneltyä vuoropuhelua Marokon kanssa myös alueellisista ja kansainvälisistä kysymyksistä hyödyntäen kaikkia kumppanuusfoorumeja, kuten assosiaationeuvostoa, assosiaatiokomiteaa ja alakomiteoita.
3. EU toteaa, että EU:n ja Marokon kumppanuudella on ratkaiseva merkitys pyrittäessä vastaamaan yhdessä maailmanlaajuisiin haasteisiin. Tässä yhteydessä on olennaisen tärkeää, että EU ja Marokko vahvistavat yhteisen sitoutumisensa sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestykseen, tehokkaaseen monenvälisyyteen, Yhdistyneiden kansakuntien (jäljempänä 'YK') ja sen peruskirjan rooliin sekä kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen samalla kun ne syventävät yhteistyötään kansainvälisillä ja alueellisilla foorumeilla, erityisesti Euro-Välimeri-alueella, ja Afrikan kumppanimaidensa kanssa.
4. Lähi-idän tilanteen osalta EU palauttaa mieleen Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2025 antamat päätelmät kokonaisuudessaan ja panee tyytyväisenä merkille YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2803, jolla perustetaan rauhanneuvosto ja väliaikaiset kansainväliset vakautusjoukot Gazan konfliktin lopettamista koskevan kattavan suunnitelman mukaisesti. EU kehottaa kaikkia osapuolia panemaan päätöslauselman täytäntöön kokonaisuudessaan ja asiaankuuluvien kansainvälisten poliittisten ja oikeudellisten periaatteiden mukaisesti. Se muistuttaa, että turvallisuusympäristöä Gazassa on vakautettava, myös varmistamalla aseiden pysyvä käytöstäpoisto Hamasilta ja muilta valtiosta riippumattomilta aseistetuilta ryhmiltä. EU tukee edelleen palestiinalaishallintoa ja sen käynnissä olevaa uudistusohjelmaa, erityisesti Palestiinan avunantajaryhmän kautta, palestiinalaishallinnon Gazaan paluuta silmällä pitäen. EU palauttaa mieleen New Yorkin julkilausuman ja vahvistaa olevansa vakaasti sitoutunut kansainväliseen oikeuteen sekä asiaankuuluvien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien

mukaisesti kahden valtion ratkaisuun perustuvaan kattavaan, oikeudenmukaiseen ja kestäväan rauhaan, jossa kaksi demokraattista valtiota, Israel ja Palestiina, elävät rinnakkain turvallisten ja tunnustettujen rajojen sisällä. EU panee merkille näkemysten lähentymisen Marokon kanssa erityisesti kahden valtion ratkaisun puolesta ja on tyytyväinen siihen, että Marokko järjesti Rabatissa toukokuussa 2025 yhteistyössä Alankomaiden kanssa kahden valtion ratkaisun toteuttamista varten muodostetun maailmanlaajuisen allianssin viidennen kokouksen. EU tuomitsee jyrkästi Länsirannalla ja Itä-Jerusalemissa siirtokuntalaisten palestiinalaisiin siviileihin kohdistaman väkivallan valtavan lisääntymisen, kristittyjen yhteisöihin kohdistettu väkivalta mukaan lukien, sekä toimintapolitiikat ja uhkaukset, joilla edistetään pakkomuuttoa ja alueiden liittämistä. EU tuomitsee jyrkästi myös jatkuvat terrori-iskut Israelia vastaan. EU korostaa, että on varmistettava humanitaarisen avun nopea, turvallinen ja esteetön toimittaminen ja keskeytymätön jakelu kaikkialle Gazaan laajamittaisesti, myös maareittejä täydentävän Kyproksen merikäytävän kautta, humanitaarisen oikeuden mukaisesti, ja painottaa myös, että YK:lle ja sen järjestöille sekä humanitaarisille järjestöille on annettava mahdollisuus työskennellä riippumattomasti ja puolueettomasti.

5. Lähes neljä vuotta sitten Venäjä aloitti ilman edeltävää provokaatiota laittoman ja perusteettoman täysimittaisen hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan. Sota rikkoo vakavasti kansainvälistä oikeutta, myös YK:n peruskirjan sääntöjä ja periaatteita, vaarantaa koko maailman turvallisuuden ja vakauden ja aiheuttaa sanoinkuvaamatonta kärsimystä Ukrainan kansalle. EU vahvistaa jälleen jatkuvan ja vankkumattoman tukensa Ukrainan itsenäisyydelle, suvereniteetille ja alueelliselle koskemattomuudelle maan kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä. EU kehottaa Marokkoa tukemaan Ukrainaa kattavan, oikeudenmukaisen ja kestäväan rauhan saavuttamiseksi Ukrainassa YK:n peruskirjan periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden pohjalta.
6. EU on sitoutunut edistämään EU:n ja Marokon kumppanuuden avulla kummankin osapuolen alueellista vakautta ja vaurautta. Se korostaa alueellisen yhteistyön mahdollisuuksia edistää kasvua ja vaurautta Maghreb-maissa Välimeren sopimuksen tavoitteiden mukaisesti. Tältä osin EU katsoo, että ratkaisemalla Maghreb-alueella vallitsevat erimielisyydet ja lieventämällä jännitteitä voitaisiin olennaisesti vahvistaa tätä kehitystä ja luoda suotuisa ympäristö kumppanuuksien kehittämiseksi.
7. EU muistuttaa olevansa sitoutunut Länsi-Saharaa koskevan konfliktin ratkaisemiseen ja panee tyytyväisenä merkille YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2797 (2025) hyväksymisen. Siinä annetaan täysi tuki YK:n pääsihteerin ja tämän henkilökohtaisen lähettilään toimille neuvottelujen edistämiseksi ja niiden käymiseksi Marokon ehdottaman autonomiasuunnitelman pohjalta oikeudenmukaisen, kestäväan ja molempia osapuolia tyydyttävän ratkaisun löytämiseksi YK:n peruskirjan mukaisesti. EU suhtautuu myönteisesti kaikkiin rakentaviin ehdotuksiin, joita osapuolet mahdollisesti esittävät vastauksena autonomiasuunnitelmaan. Päätöslauselmassa myös kehoitetaan osapuolia osallistumaan keskusteluihin ilman ennakkoehtoja Marokon ehdottaman autonomiasuunnitelman pohjalta sellaisen lopullisen ja molempia osapuolia tyydyttävän poliittisen ratkaisun löytämiseksi, jolla varmistetaan Länsi-Saharan väestön itsemääräämisoikeus. EU katsoo, että todellinen autonomia voisi olla yksi toteuttamiskelpoisimmista ratkaisuista, ja rohkaisee osapuolia esittämään ajatuksiaan molempia osapuolia tyydyttävän lopullisen ratkaisun tueksi. Tässä yhteydessä EU on tyytyväinen Marokon valmiuteen toimia vilpittömässä mielessä kaikkien asianomaisten osapuolten kanssa autonomiasuunnitelman yksityiskohtien selkeyttämiseksi ja sen havainnollistamiseksi, miten autonomia toteutettaisiin Marokon suvereniteetin puitteissa. EU on valmis auttamaan helpottaakseen osapuolten välisiä neuvotteluja YK:n puitteissa ja tukemaan pääsihteerin

henkilökohtaisen lähettilään toimia.

8. EU on tyytyväinen 20. marraskuuta 2025 hyväksytyyn Sahelia koskevaan EU:n uuteen lähestymistapaan, jonka mukaan vetäytyminen ei ole vaihtoehto. Siinä ehdotetaan kullekin maalle räätälöityä joustavaa toimintatapaa, ja sen taustalla on analyysien ja vuoropuhelun pohjalta määritettyihin yhteisiin etuihin perustuva pitkän aikavälin visio. Tarkoituksena on hyödyntää EU:n välineistöä joustavasti ottaen huomioon paikalliset realiteetit. Tässä yhteydessä EU on valmis tutkimaan ja kehittämään synergioita alueen kumppanimaiden, kuten Marokon kanssa, ja edistämään tämän uuden lähestymistavan täytäntöönpanoa Sahelin alueella.
9. EU on tyytyväinen Barcelonassa 28. marraskuuta 2025 solmittuun Välimeren sopimukseen, jonka strategisena tavoitteena on uudistaa EU:n ja sen eteläisten kumppaneiden välisiä suhteita. Tällä yhteistä Välimeren aluetta tukevalla sopimuksella pyritään luomaan uusia yhteistyömahdollisuuksia alueen kumppanimaiden välille, vastaamaan yhteisiin haasteisiin ja etenemään yhdessä kohti kumppanuutta, joka perustuu keskinäiseen luottamukseen ja kunnioitukseen sekä yhteiseen vastuuseen ja kehitykseen. EU haluaa syventää yhteistyötään Marokon kanssa keskinäiseen luottamukseen ja jaettuun vastuuseen perustuvan kumppanuuden hengessä toteuttamalla konkreettisia aloitteita ja ensisijaisia toimia yhteistä etua koskevilla aloilla, tavoitteena saada aikaan kaikenikäisiä kansalaisia, yrityksiä ja yrittäjiä hyödyttäviä tuloksia.
10. EU arvostaa Marokon rakentavaa roolia alueellisissa yhteistyöaloitteissa, mukaan lukien alueelliset foorumit, joihin molemmat osapuolet osallistuvat aktiivisesti, kuten Välimeren unioni ja Anna Lindh -säätö.
11. Marokko on edelleen yksi tärkeimmistä kumppaneista ja suurimmista EU:n rahoituksen saajista Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueella. EU:n ja Marokon yhteistyö kattaa useita aloja, joilla edistetään osallistavaa ja kestäväää sosioekonomista kehitystä sekä investoinneille suotuisaa liiketoimintaympäristöä, oikeudenmukaista vihreää ja digitaalista siirtymää ja inhimillisen pääoman kehittämistä.

Demokratia, hyvä hallinto ja ihmisoikeudet

12. EU korostaa EU:n ja Marokon kumppanuuden perus- ja pääperiaatteiden keskeistä merkitystä ja vahvistaa olevansa valmis lisäämään vuoropuhelua ja yhteistyötä seuraavilla aloilla: demokratia, oikeusvaltio, hyvä hallintotapa, oikeuslaitos, instituutioiden vastuuvollisuus ja avoimuus sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien, erityisesti kokoontumisvapauden, sananvapauden, myös lehdistönvapauden, yhdistymisvapauden, naisten, lasten ja hlbt-ihmisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja vihapuheen, suvaitsemattomuuden, leimaamisen ja syrjinnän torjunta. EU korostaa myös henkilötietojen suojan ja yksityisyyttä koskevan oikeuden merkitystä.

13. EU toistaa olevansa vakuuttunut siitä, että seuraavat seikat tuovat keskeistä lisäarvoa Marokolle ja sen koko väestölle: ihmisoikeudet ja perusvapaudet, kuten sananvapaus, kokoontumisvapaus ja yhdistymisvapaus, sekä sellaisen avoimen kansalaistoimintaympäristön turvaaminen, jossa kansalaisyhteiskunnan organisaatiot, ihmisoikeuksien puolustajat, toimittajat ja kaikki julkisen elämän toimijat voivat toimia vapaasti. EU haluaa käsitellä kumppanuuden lukuisia ulottuvuuksia vahvistamalla suhteita Marokon viranomaisiin mutta myös käymällä jatkuvaa vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan, kuten voittoa tavoittelemattoman sektorin, ja työmarkkinaosapuolten kanssa. EU tukee edelleen Marokkoa uudistusten toteuttamisessa näillä aloilla, myös naisten oikeuksien edistämisessä.
14. Tältä osin EU pitää erityisen tärkeänä säännöllisen ja perusteellisen ihmisoikeusvuoropuhelun jatkamista sellaisessa toimivaltaisessa alakomiteassa, joka tarjoaa keskeisen foorumin keskustelulle, jatkotoimille ja yhteistyön vahvistamiselle.
15. EU toistaa vastustavansa kuolemanrangaistusta jyrkästi ja yksiselitteisesti kaikissa olosuhteissa ja kaikissa tapauksissa. EU pitää myönteisenä sitä, että Marokko äänesti joulukuussa 2024 ensimmäistä kertaa kuolemanrangaistuksen käyttöä koskevasta moratoriosta annetun YK:n yleiskokouksen päätöslauselman puolesta ja lokakuussa 2025 ihmisoikeusneuvoston 60. kokouksen antaman kuolemanrangaistusta koskevan päätöslauselman puolesta. EU on tyytyväinen Marokon kantaan, joka on linjassa sen kanssa, että Marokko on noudattanut kuolemanrangaistusta koskevaa moratoriota vuodesta 1993. Se kannustaa maata etenemään kohti kuolemanrangaistuksen poistamista virallistamalla moratorio ja vähentämällä kuolemanrangaistuksella rangaistavien rikosten määrää.
16. EU on tyytyväinen Marokon aktiiviseen rooliin YK:n ihmisoikeusneuvostossa sen osallistuessa ihmisoikeusneuvoston työhön kolmatta kertaa neuvoston jäsenenä kaudella 2023–2025. Vuonna 2024 ihmisoikeusneuvoston puheenjohtajana toimi Marokon kuningaskunnan pysyvä edustaja YK:ssa Genevessä, mikä on osoitus maan sitoutumisesta monenväliseen vuoropuheluun ja ihmisoikeuksien edistämiseen kansainvälisellä näyttämöllä. EU kehottaa Marokkoa jatkamaan myös kansallisia toimiaan ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Osallistava ja kestävä sosioekonominen kehitys

17. EU:n ja Marokon välinen kauppa on kasvanut nopeasti assosiaatiosopimuksen¹ ja Marokon kunnianhimoisten liiketoimintaympäristöä koskevien uudistusten ansiosta, ja sitä on tukenut myös taloudellinen yhdentyminen ja Marokon EU:hun suuntautuvan viennin monipuolistuminen. EU korostaa, että on tärkeää vahvistaa edelleen kauppa- ja

---

¹ Euro–Välimeri-sopimus Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista.

investointisuhteita, ylläpitää osapuolten välistä avointa kaupankäyntiä sekä kunnioittaa ja tukea monenvälisen kaupankäynnin rakenteita erityisesti Maailman kauppajärjestössä.

18. EU toistaa olevansa vakuuttunut siitä, että Marokon-suhteiden taloudellista ja kaupallista ulottuvuutta on edelleen tuettava ja vahvistettava soveltamalla molempia osapuolia hyödyttävää ja molempien osapuolten prioriteettien mukaista lähestymistapaa. EU korostaa tarvetta jatkaa säännöllistä ja perusteellista vuoropuhelua erityisesti talous-, kauppaa- ja investointikysymyksistä assosiaatiosopimuksella luoduissa institutionaalisissa puitteissa, jotta voidaan sujuvoittaa tavara- ja palvelukauppaa ja tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kahdenväliseen kauppaan vaikuttavat ongelmat ja ratkaista ne käytännönläheisesti.
19. Yhteisen vaurauden edistämiseksi EU haluaa toistaa olevansa valmis aloittamaan syvällisen keskustelun kauppasuhteidemme laajemmasta nykyaikaistamisesta osana Marokon kanssa kehitettävää strategista kumppanuutta. Nykyaikaistaminen voitaisiin toteuttaa joustavasti ja kohdennetusti molempia osapuolia hyödyttävän lähestymistavan mukaisesti, myös toteuttamalla strategisia investointeja helpottavia toimenpiteitä. EU on valmis tarkastelemaan yhdessä Marokon ehdotuksia nykyaikaistamisen näkökohdista. Tästä kehityksestä on osoituksena se, että Marokko, Espanja ja Portugali järjestävät yhdessä jalkapallon vuoden 2030 maailmanmestaruuskilpailut.
20. Samalla EU korostaa olevansa kiinnostunut tekemään yhteistyötä Marokon kanssa yhteistä etua koskevilla keskeisillä aloilla, joilla on investointi- ja kauppapotentiaalia, jotta voidaan edistää Marokon taloudellista yhdentymistä ja kestävästä kehityksestä. Tässä yhteydessä EU vahvistaa tukevuutta päättäväisesti ja asiantuntemustaan hyödyntämällä Marokon pyrkimyksiä ottaa käyttöön strategista infrastruktuuria erityisesti liikenteen, energiasiirtymän ja kestävästä vesihuollon aloilla yhteistyössä Euroopan yksityisen sektorin kanssa ja Muhammad VI - investointirahaston puitteissa. EU pitää myönteisenä Marokon edistymistä liiketoiminta- ja investointiympäristön parantamisessa ja kannustaa sitä jatkamaan tätä myönteistä kehitystä erityisesti avoimien menettelyjen ja hallinnon yksinkertaistamisen avulla.
21. Sosioekonomiset haasteet ovat edelleen merkittävät erityisesti työllisyyden alalla varsinkin naisten ja nuorten osalta sekä alueellisten ja sosiaalisten erojen vähentämisessä. Tältä osin EU:n ja Marokon välisellä yhteistyöllä olisi ensisijaisesti vahvistettava osapuolten kilpailukykyä ja talouden monipuolistamista, jotta voidaan lisätä osallistavuutta, häiriönsietokykyä ja kestävyyttä. EU pitää kumppanuutta laadukkaana nuorten työmarkkinoille integroitumisen, työllisyyden, yrittäjyyden sekä osaamisen kehittämisen ja koulutuksen aloilla ja tukee jatkossakin mahdollisuuksien tarjoamista nuorille ja heidän sosioekonomista osallisuuttaan. EU noudattaa edelleen yhdenmukaista lähestymistapaa, jossa hyödynnetään yleissivistävää ja ammatillista koulutusta, korkea-asteen koulutusta sekä tutkimusta ja innovointia Marokon työmarkkinoiden tarpeisiin vastaavan inhimillisen pääoman kehittämiseksi osaamiskumppanuuden tavoitteiden mukaisesti.
22. Sosiaalisen suojelun alalla Marokko on jatkanut merkittävien toimien toteuttamista sosiaalipalvelujen saatavuuden ja laadun parantamiseksi sekä suojelumekanismien kehittämiseksi. EU tukee jatkossakin Marokon sosiaalisia uudistuksia, joiden tavoitteena on

sosiaalinen osallisuus ja sosiaalipalvelujen saatavuus kaikille, myös haavoittuvassa asemassa oleville ja epäsuotuisilla alueilla asuville lapsille.

23. EU toteaa, että väestön terveys on olennainen tuottavuutta, talouden kilpailukykyä ja kestäväää kasvua määrittävä tekijä, ja korostaa, että terveyteen investoimalla voidaan merkittävästi edistää inhimillisen pääoman kehittämistä ja pitkän aikavälin vaurautta. Tältä osin EU korostaa, että on tärkeää vahvistaa tehokkaita, häiriönsietokykyisiä ja taloudellisesti kestäviä terveydenhuoltojärjestelmiä keskittymällä valmiuksiin ehkäistä ja havaita tartuntatauteja ja reagoida niihin sekä edistää terveyttä ja laadukasta perusterveydenhuoltoa, jotta voidaan vähentää ehkäistävissä olevien tautien aiheuttamaa rasitetta ja niiden sosioekonomisia vaikutuksia. EU tukee Marokon pyrkimyksiä varmistaa laadukkaiden terveyspalvelujen yleinen, tasapuolinen ja kohtuuhintainen saatavuus ja siten edistää sosiaalista osallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja lisätä työmarkkinoille osallistumista.
24. EU on tyytyväinen Marokon kanssa jo useita vuosia tehtyyn tulliyhteistyöhön. EU pitää myönteisenä sitä, että Marokko on valmis ratifioimaan pian tarkistetun Paneurooppa–Välimeri-yleissopimuksen, mikä on osoituksena Marokon syvemmästä yhdentymisestä Paneurooppa–Välimeri-alueeseen.
25. Maatalouden alalla EU on valmis syventämään kahdenvälisiä suhteita ja aloittamaan uudelleen vuoropuhelun yhteistä etua koskevista kysymyksistä. Tiiviimpi yhteistyö raaka-aineiden, erityisesti lannoitteiden, alalla parantaisi toimitusten luotettavuutta, edistäisi kestävien ja häiriönsietokykyisten arvoketjujen kehittämistä, vähentäisi riippuvuutta maailmanmarkkinoista ja tukisi vihreämpää maataloutta unionissa. Samalla tuettaisiin Marokon tavoitteita vihreän siirtymän ja viennin aloilla. Lisäksi EU katsoo, että yhteistyöllä voidaan vauhdittaa siirtymistä kestävämpään ja ympäristöystävällisempään maataloustuotantoon sekä EU:n että Marokon vihreää siirtymää ja viennin lisäämistä koskevien tavoitteiden mukaisesti.
26. EU on tietoinen nykyisistä ja tulevista haasteista sekä tarpeesta luoda molempia osapuolia hyödyttäviä mahdollisuuksia. Se on valmis tekemään yhteistyötä Marokon kanssa, jotta voidaan edistää turvallista ja luotettavaa digitaalista infrastruktuuria ja kehittää data- ja tekoälytaloutta Marokossa muun muassa ottamalla käyttöön kehittynyttä data- ja laskentainfrastruktuuria ja perustamalla tekoäly- ja digitaali-innovointikeskittymiä ja jotta voidaan tukea EU:n jäsenvaltioiden järjestelmien kanssa yhteentoimivien digitaalisten julkisten palvelujen ja digitaalisten julkisten infrastruktuuriratkaisujen käyttöönottoa EU:n kansainvälisen digitaalistrategian ja Marokon vuoden 2030 digitaalistrategian mukaisesti.
27. EU on tyytyväinen Marokon kanssa tehtävään laadukkaaseen liikennealan yhteistyöhön. Se pitää myönteisenä Euro–Välimeri-lentoliikennesopimuksen EU–Marokko-sekakomiteassa 12. syyskuuta 2025 käytyä rakentavaa vuoropuhelua.

Vihreä kumppanuus ja ilmastonmuutoksen torjunta

28. EU on tyytyväinen Marokon kanssa vuonna 2022 solmitun vihreän kumppanuuden täytäntöönpanoon. Kumppanuus luo puitteet yhteistyölle ilmasto-, ympäristö- ja energia-asioissa ja edistää vihreän ja sinisen talouden kehittämistä. EU on edelleen sitoutunut jatkamaan ja syventämään kumppanuuden täytäntöönpanoa Marokon kanssa ennen kaikkea käymällä säännöllistä vuoropuhelua asianmukaisella teknisellä ja poliittisella tasolla näissä asioissa tehtävän yhteistyön helpottamiseksi ja tiivistämiseksi pitkällä aikavälillä.
29. EU korostaa lisäksi, että vihreän kumppanuuden kokonaisvaltaiseen onnistumiseen tarvittavia edellytyksiä ovat yksityisen sektorin mukaantulo, asianmukainen sääntelykehys sekä julkishallinnon toimet. EU pitää Marokkoa strategisena kumppanina energiasiirtymässä, erityisesti uusiutuvien energialähteiden alalla. EU pyrkii tässä yhteydessä edistämään Marokon kanssa vakaata, ennakoitavaa ja avointa investointiympäristöä eurooppalaisten ja marokkolaisten yritysten välisten teollisten ja teknologisten kumppanuuksien helpottamiseksi muun muassa turvallisten ja kestävien vähähiilisten teknologioiden alalla, myös vedyn tuotannossa, sekä älykkäiden verkkojen, energian varastoinnin ja energiatehokkuuden aloilla.
30. EU aikoo vahvistaa yhteistyötään Marokon kanssa ilmastonmuutokseen sopeutumisen alalla painottaen vesivarojen yhdenmukista ja kestävää hoitoa, kuivuuden torjuntaa sekä sellaisten ilmastotieto- ja varhaisvaroitusjärjestelmien kehittämistä, joissa otetaan asianmukaisesti huomioon ilmastonmuutoksen nykyiset ja tulevat vaikutukset ihmisten terveyteen. Tämän toiminnan ohella edistetään kestäviä maa- ja metsätalouskäytäntöjä, luontoon perustuvia ratkaisuja ja biodiversiteetin suojelutoimia, jotka auttavat ehkäisemään, vähentämään ja hallitsemaan ilmastonmuutoksesta aiheutuvia terveystriskejä. EU haluaa lisäksi tiivistää vihreään ja siniseen talouteen liittyvää yhteistyötä muun muassa tukemalla kiertotalouden kehittämistä arvoketjujen kaikissa vaiheissa. EU on tyytyväinen myös Marokon pyrkimyksiin edistää hiilivapaata teollisuutta. EU pyrkii vauhdittamaan Marokon kanssa käytävää vuoropuhelua hiilen hinnoittelumekanismista, myös kansainvälisen liikenteen osalta. EU on myös valmis auttamaan Marokkoa kehittämään toimenpiteitä, jotka liittyvät sen osallistumiseen hiilimarkkinoille. Näissä on kyse muun muassa seuranta-, raportointi- ja todentamisjärjestelmän käyttöönotosta ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämispolkuihin liittyvien strategioiden laatimisesta.
31. EU tekee tätä kahdenvälistä yhteistyötä johdonmukaisesti kansainvälisten prosessien kanssa ja niitä kaikilta osin täydentäen ja pyrkii sen avulla vahvistamaan omia toimintapolitiikkojaan ja strategioitaan, erityisesti Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, kilpailukykykompassia ja puhtaan teollisen kehityksen ohjelmaa, joiden onnistuminen riippuu osaksi myös tiiviistä yhteistyöstä samoihin tavoitteisiin pyrkivien kumppaneiden, kuten Marokon, kanssa.
32. Pariisin sopimuksen hyväksymisestä on kulunut kymmenen vuotta, ja EU on tyytyväinen siihen, että tämä monenvälinen kehys on auttanut ohjaamaan maailmantaloutta kohti kestävyys siirtymää ja parempaa häiriönsietokykyä. Maailmanlaajuisia ilmastotoimia on kuitenkin vauhditettava. Tavoitetasoa on nostettava erityisesti päästöjä eniten aiheuttavien maiden osalta. EU suhtautuu myönteisesti uuteen kansallisesti määriteltyyn panokseen 3.0 ja

siihen, että tavoite on edellistä kansallisesti määriteltyä panosta kunnianhimoisempi. EU on valmis tukemaan Marokkoa sen kansallisesti määritellyn panoksen 3.0 täytäntöönpanossa. Yhteistyö auttaa myös luomaan uusia taloudellisia mahdollisuuksia ja laadukkaita työpaikkoja Välimeren molemmin puolin.

33. EU on edelleen lujasti sitoutunut Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) kunnianhimoisen ja tieteelliseen tietoon perustuvan nettonollakehyksen hyväksymiseen ja täytäntöönpanoon. EU on valmis tekemään rakentavaa yhteistyötä Marokon kanssa tässä kehyksessä tähän mennessä saavutetun edistyksen vakiinnuttamiseksi ja jatkamaan keskusteluja sopimuksesta IMO:n alaisuudessa, kun aika on kypsä.
34. Merten luonnonvarojen hyvä hoito on edelleen tärkeä painopiste EU:lle, myös kestävä, läpinäkyvän ja tieteeseen perustuva hallinnoinnin näkökulmasta. EU pitää Marokon kanssa tehtävää kalastusyhteistyötä laadukkaana ja suhtautuu myönteisesti käynnissä oleviin valmisteluihin kestävästä kalastuksesta koskevasta uudesta kumppanuussopimuksesta käytävien neuvottelujen aloittamiseksi.

Läheemmät suhteet kansojen ja nuorten välillä sekä lähentyminen tutkimuksen, innovoinnin, koulutuksen ja kulttuurin aloilla

35. EU aikoo syventää edelleen EU:n ja Marokon välisiä vahvoja historiallisia siteitä erityisesti kulttuurin, nuorison, koulutuksen, tutkimuksen ja innovoinnin aloilla ja myös uuden Välimeren sopimuksen yhteydessä.
36. EU jatkaa työtään sen puolesta, että Marokko voisi osallistua unionin ohjelmiin ja aloitteisiin. EU on tyytyväinen siihen, että Marokko on osallistunut aktiivisesti Erasmus+ -ohjelman kansainväliseen ulottuvuuteen, jolla tuetaan marokkolaisten ja eurooppalaisten yliopistojen, ammatillisten oppilaitosten ja nuorisojärjestöjen yhteistyötä sekä opiskelijoiden, opettajien ja nuorten liikkuvuutta. EU kannustaa lisäämään marokkolaisten oppilaitosten osallistumista hankkeiden suunnitteluun Marokon kansallisten tavoitteiden mukaisesti.
37. EU on tyytyväinen siihen, että neuvottelut Marokon tiiviimmästä osallistumisesta Välimeren alueen tutkimus- ja innovointikumppanuuteen (PRIMA-ohjelma) vuosina 2025–2027 saatiin päätökseen 8. syyskuuta 2025. EU pitää tätä tärkeänä edistysaskeleena Marokon ja EU:n välisen tieteellisen yhteistyön lisäämisessä sekä kestävä kehityksen, innovoinnin ja alueellisen vakauden edistämiseksi tiedediplomatian, yhteisen tutkimuksen ja yhdenmätyn resurssienhallinnan keinoin.
38. EU on tyytyväinen siihen, että Marokon osallistuminen Horisontti Eurooppa -ohjelmaan on ollut varsin merkittävää, ja kannustaa lisäämään tutkimuslaitosten, yliopistojen ja yritysten osallistumista seuraaviin, vuosien 2026–2027 työohjelmiin. Eurooppalainen osapuoli suhtautuu avoimesti mahdollisuuteen aloittaa uudelleen ja saattaa päätökseen neuvottelut assosioitumisesta Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan, jos edellytykset sen suhteen täyttyvät.

39. Kulttuuri on globaalina julkishyödykkeenä EU:n ja Marokon välisen kumppanuuden keskeinen pilari, joka kuuluu kaikilta osin Välimeren sopimuksen tavoitteellisiin kohdealoihin. EU vahvistaa olevansa sitoutunut edistämään yhteisiä arvoja monimuotoisuuden kunnioittamisen, kulttuurisen vapauden, vuoropuhelun ja vaihdon pohjalta keskinäisen ymmärtämyksen vahvistamiseksi ja dynaamisen, avoimen ja innovatiivisen Välimeren kulttuurialueen luomiseksi Marokon kanssa. EU haluaa kulttuuriyhteistyöllä, johon kuuluu myös kulttuuriperinnön suojeleminen ja vaaliminen, edistää yhteiskuntien välistä yhteenkuuluvuutta, tukea nuoria ja kansalaisyhteiskuntaa sekä rakentaa kestäviä siltoja.

Liikkuvuus ja muuttoliike

40. EU muistuttaa pitävänsä erittäin tärkeänä Marokon kanssa muuttoliikkeen hallinnan alalla tehtävää yhteistyötä, joka perustuu kokonaisvaltaiseen, tasapainoiseen ja molempia osapuolia hyödyttävään lähestymistapaan ja jossa kunnioitetaan kansainvälistä oikeutta, ihmisoikeuksia, kumppanuuden vakiintuneita toimintatapoja ja yhteisiä periaatteita sekä EU:n ja sen jäsenvaltioiden toimivaltuuksia. EU painottaa, että Marokon sitoutuminen muuttoliikkeen hallintaan on tärkeää, ja vahvistaa aikovansa päättäväisesti tehostaa yhteistyötään Marokon kanssa osana kokonaisvaltaista muuttoliikettä ja liikkuvuutta koskevaa lähestymistapaa. EU kannustaa aloittamaan uudelleen säännöllisen, rehellisen ja avoimen korkean tason vuoropuhelun, jossa myös vaikeita kysymyksiä voidaan käsitellä yhdessä.
41. EU korostaa, että muuttoliikettä koskeva yhteistyö Marokon kanssa muodostaa vankan kehyksen, ja kannustaa Marokkoa tiivistämään tätä yhteistyötä jo saatujen myönteisten ja molempia osapuolia hyödyttävien kokemusten pohjalta. EU painottaa siten edistystä, joka on saavutettu, kun toimia laittoman maahanmuuton ehkäisemiseksi on tehostettu yhdessä erityisesti torjumalla maahanmuuttajien salakuljetusta ja ihmiskauppaa, purkamalla rikollisverkostoja ja organisoimalla laillisia maahantuloväyliä ja kiertomuuttoa kansallisen toimivallan mukaisesti.
42. EU korostaa, että laittoman muuttoliikkeen ehkäiseminen ja torjuminen, yleinen turvallisuus ja rajaturvallisuus, yhteistyö palauttamis- ja takaisinottoasioissa, ihmiskaupan ja muuttajien salakuljetuksen torjunta sekä asianomaisten henkilöiden suojeleminen, myös varoittamalla riskeistä viestinnän ja valistuksen keinoin, ovat edelleen yhteisiä ja keskeisiä prioriteetteja ja vastuualueita. EU vahvistaa myös olevansa sitoutunut tukemaan Marokon kansallisen maahanmuutto- ja turvapaikkastrategian täytäntöönpanoa ja seuraa mielenkiinnolla tässä yhteydessä kaavailtujen maahanmuutto- ja turvapaikkalakien hyväksymisen etenemistä.
43. EU pitää tärkeänä osaamiskumppanuuden puitteissa järjestettäviä laillisia liikkuvuusmahdollisuuksia, jotka on tarkoitettu erityisesti työvoimapula-alojen ammattilaisille, sekä laillisten maahantuloväylien organisoimista kansallisten toimivaltuuksien mukaisesti. EU pitää kiertomuutto-ohjelmia tärkeinä erityisesti opiskelijoille, työelämässä oleville nuorille ja nuorille vapaaehtoistyöntekijöille, ja toteaa, että erityistä huomiota olisi kiinnitettävä digitaali-

ja teknologia-aloihin erikoistuneihin ammatillisiin profiileihin myös korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja teknologiayritysten välisten vaihto-ohjelmien kautta. EU pitää tärkeänä edistää oikeudenmukaisia rekrytointikäytäntöjä ja tehostaa siirtotyöläisille suunnattuja, lähtöä edeltäviä tiedotus- ja uraohjausmekanismeja, jotta liikkuvuus voisi olla turvallista ja onnistunutta, kansallisten toimivaltuuksien mukaisesti.

44. EU muistuttaa, että valtiot ovat velvollisia ottamaan vastaan omat kansalaisensa, ja toistaa olevansa valmis tiivistämään ja syventämään yhteistyötä kaikilla tasoilla, myös tunnistamis-, palauttamis- ja takaisinottoasioissa, Marokon ja EU:n jäsenvaltioiden kahdenvälisen yhteistyön täydentämiseksi.
45. EU pitää myös tärkeänä yhteistyön lisäämistä maahanmuutto- ja turvapaikka-asioista vastaavien EU:n virastojen kanssa.

Turvallisuus, yhteistyö oikeusasioissa, väkivaltaisen ääriliikkeen ennaltaehkäisy ja terrorismin torjunta

46. EU:n ja Marokon jaetut turvallisuushaasteet edellyttävät uudistettua yhteistä sitoutumista ja yhdensuuntaisia toimia, joissa noudatetaan tinkimättä demokratian periaatteita, ihmisoikeuksia sekä kansainvälisen oikeuden, myös humanitaarisen oikeuden, perusperiaatteita.
47. EU on tyytyväinen ensimmäisen korkean tason turvallisuusvuoropuhelun pitämiseen Rabatissa 8. toukokuuta 2024, sillä se on EU:n ja Marokon yhteistyötä vahvistava tärkeä askel, joka mahdollistaa keskustelut yhteisen edun mukaisista turvallisuuskysymyksistä. EU pitää tärkeänä, että vuoropuhelu järjestetään säännöllisesti.
48. EU on myös kiinnostunut lisäämään EU:n ja Marokon yhteistyötä asevalvonnan, aselun ja aseistariisun edistämiseksi ja helpottamaan EU:n, eteläisen Välimeren alueen ja Afrikan mantereiden alueidenvälisiä keskusteluja joukkotuhoaseiden leviämisen estämisestä ja viennin valvonnasta.
49. EU pyrkii edistämään terrorismin torjumista rikosoikeuden pohjalta, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta kunnioittaen. EU on hyvillään Marokon sitoutumisesta terrorismin torjuntaan ja marokkolaisten asiantuntijoiden yhteistyöstä ja osallistumisesta EU:n ohjelmiin, jotka lisäävät unionin ja sen kumppaneiden välistä yhteydenpitoa näistä aiheista. EU toivoo, että yhteistyö jatkuu ja vahvistuu entisestään tulevaisuudessa. EU suhtautuu myönteisesti niin ikään Marokon arvokkaaseen panokseen kansainvälisissä terrorisminvastaisissa toimissa, erityisesti maailmanlaajuisessa terrorisminvastaisessa foorumissa (GCTF) ja siihen liittyvissä instituutioissa, ja mainitsee myös Marokon aktiivisen osallistumisen kansainvälisen oikeus- ja oikeusvaltioinstituutin toimintaan ja tuen tälle. EU toivoo erityisesti, että Marokko voisi tukea työpajoja paitsi osallistujana myös kouluttajana ja jakaa näin kokemuksiaan ja

asiantuntemustaan etelä-etelä-mallin mukaisesti.

50. EU pitää tärkeänä kiinnittää huomiota radikalisoitumiseen, väkivaltaiseen ääriliikhdintään, radikalismista luopumiseen, kuntoutukseen ja yhteiskuntaan sopeuttamiseen. EU on tyytyväinen Marokon toimiin, joita se on toteuttanut alaan erikoistuneiden laitostensa kanssa radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ääriliikhdinnän torjumiseksi, ja sen yhteistyöhön radikalisoitumisen ehkäisemisen EU-tietokeskuksen kanssa. EU toivoo, että yhteistyötä useiden marokkolaisten instituutioiden kanssa voitaisiin syventää ja laajentaa tietokeskuksen eri aihekohtaisissa paneeleissa.
51. EU panee tyytyväisenä merkille maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen foorumin yhteydessä toteutetun Edu4PCVE-aloitteen – jonka toinen vetäjä Marokko oli – johtopäätökset. Koulutus on keskeinen keino ehkäistä ja torjua väkivaltaista ääriliikhdintää, joka voi johtaa terrorismiin. EU odottaa mielenkiinnolla seuraavaa täytäntöönpanovaihetta ja kehottaa Marokkoa etenemään asiassa yhteistyössä EU:n kanssa.
52. EU muistuttaa, että oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa edellyttää korkean tason oikeusvarmuutta. EU kannustaa Marokkoa osallistumaan monenvälisiin kansainvälisiin keskinäisen oikeusavun kehyksiin, erityisesti Euroopan neuvoston kehittämään kehykseen.
53. EU tukee Marokon kanssa kehitettävän strategisen kumppanuuden osana operatiivisen tason oikeudellisen yhteistyön tiivistämistä EU:n virastojen ja elinten kanssa, jotta yhteisiin haasteisiin löydettäisiin tehokkaita ratkaisuja. EU pitää tässä yhteydessä välttämättömänä tiivistää operatiivisen tason oikeudellista yhteistyötä EU:n virastojen ja elinten kanssa, muun muassa Eurojustin kanssa tehtävän oikeudellista yhteistyötä koskevan kansainvälisen sopimuksen ja Euroopan syyttäjänviraston kanssa tehtävän käytännön yhteistyöjärjestelyn kautta, sekä yhteistyötä keskinäisen oikeusavun ja varojen takaisinperinnän alalla, joka kattaa myös rikoshyödyn ja rikoksentekovälineiden jäädyttämisen ja menetetyksi tuomitsemisen. EU vahvistaa olevansa valmis vaihtamaan syvällisemmin kokemuksia oikeudellista yhteistyötä, oikeudenkäyttöä ja henkilötietojen suojaa koskevasta lainsäädäntökehyksestä. EU seuraa tiiviisti Marokon lainsäädäntökehityksen kehitystä ja uudistuksia, joiden avulla on tarkoitus tehostaa keskinäistä oikeusapua ja oikeudellista yhteistyötä operatiivisella tasolla etenkin varojen takaisinperinnän alalla, myös rikoshyödyn ja rikoksentekovälineiden jäädyttämisessä ja menetetyksi tuomitsemisessa, sekä asiaankuuluvien kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa.
54. EU pitää myös tärkeänä tiivistää vuoropuhelua poliisiyhteistyöstä, erityisesti kun on kyse kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden tehokkaammasta torjumisesta, kummankin osapuolen oikeudellisia ja institutionaalisia kehyksiä kunnioittaen. EU kannustaa tässä asiassa viranomaisia aloittamaan vuoropuhelun Europolin kanssa mahdollisten yhteistyömuotojen selvittämiseksi ja myös tiivistämään yhteistyötään Euroopan unionin lainvalvontakoulutusviraston (CEPOL) ja EU:n huumausaineviraston kanssa EU4Monitoring Drugs -hankkeen puitteissa.

Lopuksi

55. EU vahvistaa pitävänsä perustavanlaatuisen tärkeänä kattavan, etuoikeutetun, kunnianhimoisen, kestävä ja molempia osapuolia hyödyttävän kumppanuuden edistämistä Marokon kanssa ja olevansa sitoutunut käymään säännöllistä vuoropuhelua Marokon viranomaisten kanssa molemmille osapuolille strategisten kysymysten käsittelemiseksi.
56. Assosiaationeuvostossa tarjoutuu tilaisuus pohtia EU:n ja Marokon kumppanuuden tulevaisuutta ja käsitellä erityisesti lähivuosien tärkeimpiä yhteisen edun mukaisia aloja. EU aikoo ottaa kahdensivulisellä tasolla esiin merkittäviä aiheita, joita ovat muuttoliike, palauttamiset, poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö, oikeusvaltio ja ihmisoikeudet, opetus ja tutkimus, koulutus, työllisyys – erityisesti nuorten työllisyys – ja yritysten kilpailukyky. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä investointien lisäämiseen, energia-alan haasteisiin ja energiaverkkojen yhteenliittäntöihin, liiketoimintaympäristöön, eurooppalaisten yritysten yleensä ja erityisesti pk-yritysten tukemiseen sekä turvallisen ja luotettavan digitaalisen infrastruktuurin edistämiseen. Globaalilla tasolla EU haluaa erityisesti vahvistaa yhteistyötä energiasiirtymän ja ilmastonmuutoksen torjunnan aloilla.
57. Kumppanuudella on myös osaltaan edistettävä sellaista kansainvälistä järjestystä, jossa kunnioitetaan oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeuksia. EU pysyy näissä puitteissa sitoutuneena yhteistyöhön Marokon kanssa, jotta niiden maantieteellinen läheisyys ja inhimilliset siteet saadaan hyödynnettyä parhaalla mahdollisella tavalla.